

LOTOSOV CVET NAD VODNO GLADINO

Intervju z Vilijem Ravnjakom

www.jogaportal.si

(objavljeno 28. 3. 2012)

Avtorica: Barbara Habič Pregl

Gledališče vas je pritegnilo že v osnovni šoli in že 25 let je vaš poklic. Kaj je tisto, kar vas je pritegnilo in zavezalo klasičnemu dramskemu gledališču?

Moja povezanost z gledališčem je posledica umetniških talentov, ki sem jih prinesel v to življenje. Literarna, gledališka in likovna umetnost so me zanimali že kot otroka, zato je to, da sem svojo poklicno pot povezal z gledališčem povsem logično. Gre za karmo, podzavestne želje, ki te silijo v neka početja, četudi se zaradi njih včasih zelo mučiš, a vseeno delaš naprej.

Navajate, da ste imeli pred leti idejo ustanoviti obredno mistično gledališče. Lahko poveste kaj več o tem?

Da, pred leti sem se ukvarjal z raziskovanjem mističnih osnov gledališke umetnosti. Imel sem v načrtu izvesti predstavo v stilu obrednega gledališča, katere tema bi bila *Egipčanska knjiga mrtvih*. Toda, očitno čas ni bil pravi, da bi to uresničil; ostala pa je knjiga *Prebujanje v svetlobo*, ki sem jo ob tem napisal. Izšla je leta 2002.

Kdaj ste vstopili na pot duhovnosti oziroma, kako?

Z duhovnostjo, se pravi z zavestnim spoznavanjem sebe, sem začel pred skoraj petindvajsetimi leti; po naključju sem se znašel na, takrat zelo popularnem *intenzivu razsvetljenja*, na katerem se doživel tako intenzivno notranjo izkušnjo, da je za vselej spremenila tok mojega življenja, in tudi povzročila, da sem svoje ustvarjalno delo začel čedalje bolj povezovati z duhovnostjo in ezoteriko. Vzrok, zakaj sem šel novembra 1987 na tisti intenziv, so bile moje težave v službi, splošno nezadovoljstvo z življenjem, s samim seboj. Saj veste, večina, ki stopi na duhovno pot, mora imeti kak nerešljiv življenjski problem; trpljenje nas prisili, da začnemo iskati odgovore.

V knjigi lepo pravite, da se semena duhovne rasti običajno zasejejo v stiku z duhovnimi učitelji, guruji, dozorijo pa šele v banalnostih vsakdanjega življenja. Kdo so bili in so vaši duhovni učitelji?

To, da se duhovnost preverja v praksi vsakdanjega življenja, je moje življenjsko spoznanje, seveda ni samo moje, saj so to pred menoj spoznali že mnogi drugi. Razsvetljena modrost lahko raste samo skozi vsakdanje preizkušnje. Med meditacijami, ob duhovnih obredih, v prisotnosti gurujev, je lahko biti razsvetljen in moder, malo težje pa je to, ko je človek sam in prisiljen razreševati svoje karmične lekcije. Imel sem veliko učiteljev, moja duhovna pot je namreč takšna, da moram kombinirati različne poti in prek njih ustvariti svojo; z učitelji sem imel vedno dobre odnose, čeprav danes, npr., ne sledim več njihove poti, do njih še vedno čutim hvaležnost in spoštovanje; med temi, ki so močnejše vplivali name, bi izpostavil dva: jogijskega učitelja Satyanando Saraswatija in dalajlamo Tenzina Gyatsa.

Leta 1998 je RTV Slovenija predvajala vašo zelo odmevno nadaljevanko Tretje oko, za katero mnogi ves čas upamo, da jo bodo vendar že kdaj ponavljali, pa se to nikakor ne zgodi. Veste morda, zakaj, je o tem kdaj tekla beseda. Kako je sploh prišlo do nastanka te nadaljevanke?

Razloga, zakaj serije *Tretje oko* ne predvajajo, ne vem; najbrž pa so kakšni interni osebni razlogi. Nastanku serije je botrovalo srečno naključje; spomladi leta 1993 sem uredniku dokumentarnega programa TVS ponudil idejo o poljudnoznanstvenih oddajah o novi duhovnosti in ezoteriki; zgodilo se je, za slovenske razmere, nekaj nenavadnega, ideja je bila takoj sprejeta; ker so bile takratne finančne in druge okoliščine zelo ugodne, smo jo lahko začeli kmalu realizirati; nastajanje serije *Tretje oko* je eden največjih podvigov slovenske televizije nasploh; nastajala je skoraj štiri leta, sodelovalo pa je kakšnih 500 sodelavcev in nastopajočih; vanjo je bila na nek način vključena večina duhovnih skupin, ki so sredi devetdesetih let delovale v Sloveniji.

Razkol med idealom in stvarnostjo, ta klasična paradigma evropske filozofije, je pravzaprav eno temeljnih vprašanj vaših esejev. Je tudi temeljno vprašanje Bhagavadgite. Kako duhovno ozaveščen človek živi banalnost svojega vsakdana, bije svoje vsakodnevne bitke. Kako se s tem razkolom spopadate vi?

Predvsem živim in se ne ukvarjam z ideali. Zunanji ideali, npr. v podobi kakšne osebnosti ali verske ideje, duhovne institucije, so nevarni, ker ljudje od njih praviloma postanejo odvisni; kdor časti idole, je na koncu vedno razočaran. Smiselno je slediti le notranje intimne, etične vrednote, npr. nenasilje, strpnost, sočutje ..., in se ne sekirati, če nam ob tem kdaj pa kdaj spodleti, naslednjič bo boljše.

Biti Slovenec tukaj in zdaj. Kako se odzivate na stvarnost, ki vas obdaja, kje vidite pot iz začaranega kroga, v katerem smo ujeti. Čeprav pravite, da smo narod, v katerem se rojevajo mnoge stare duše, ki razrešujejo svoje karmične vozle, se včasih zdi, da je gneča prevelika ...

Edino upanje je delo na sebi, čim več ljudi bi moralo doseči vsaj minimalno stopnjo samoozaveščenosti, kar bi avtomatično povečalo stopnjo družbene tolerantnosti. Največji problem Slovencev je ta, da tako težko shajamo drug z drugim; da se stalno čutimo od koga ogroženi; preblizu smo si, kot narod smo premajhni; težko boste našli Slovenca z zdravo samozavestjo; večina je itak brez osebne samozavesti, tisti, ki pa jo imajo, z njo ponavadi kompenzirajo manjvrednosti kompleks.

Materinščina je kot jezik koda, ki nas določa tako v našem izražanju, kot v arhetipskih vzorcih. Ste kdaj razmišljali o mantrah v slovenščini?

Sem razmišljal, vendar je problem v tem, da slovenščina oz. noben današnji sodobni jezik ni energetsko kodiran, in zato neprimeren za oblikovanje manter; vsaka mantra, npr. v sanskrtu, nosi specifično zvočno vibracijo. Prevodi manter so samo površinska informacija o njihovi vsebini; resnična moč mantre je v zvočni energiji, ki jo sproži v človeku, ki jo izgovarja ali poje, in presega pomen besed.

Odnos do krščanstva razjasnite v enem od esejev. Obenem navajate dalajlamo, ki odsvetuje menjavanje religij. »Da bi bili religiozni, religije (zunanje verske pripadnosti) pravzaprav ne potrebujemo«, pravite. Kako razumete pojem religioznost?

Religioznost je povezana z duhovno inteligenco in z etičnim čutom. Ne predstavljam si, da bi bil nekdo religiozen, a ne etičen; etičnost v vsakdanjem življenju je neposredni izraz naše religioznosti; mnogi globoko religiozni ljudje ne pripadajo nobeni verski instituciji. Verska pripadnost je zadeva zunanjega ega; versko prepričanje lahko privzamete, četudi v vas ni nobene duhovne inteligence, še manj etike, kar lahko, žal, vidimo na vsakem koraku.

Neobremenjeno branje evangelijev je zelo podobno branju upanišad. Iskalci duhovnih poti pa se praviloma zatekajo v indijsko ali kako drugo filozofsko-religiozno izročilo. So nam evangeliji preblizu, so preveč obremenjeni z institucijo cerkve, da bi jih prepoznali kot duhovno berilo? Zakaj so vzhodne prakse še vedno (ali vedno bolj) odmevne v zahodnem svetu?

Imate prav, preveč so obremenjeni z institucijo Cerkve, zlasti z njeno težko in bolečo zgodovino. To je bil eden od razlogov, da sem se s krščanstvom tudi sam nehal ukvarjati. Je pa res, da so Evangeliji besedila, ki nosijo podobna sporočila kot sveti teksti drugih tradicij. Vzhodne prakse, zlasti joga in budizem, so na Zahodu vedno bolj popularne, med drugim tudi zato, ker se zelo prilegajo sodobnemu načinu življenja in mišljenja, zelo so uporabne v vsakdanjem življenju in versko nevtralne, blizu so znanstvenemu razumevanju sveta.

Kot uči dalajlama in kot nam je bolj ali manj jasno, je edini resnični izziv in pot iz zmede, v kateri se je znašel svet, etika. Kako lahko delujemo poleg tega, da spremenimo sebe. Kako se vi odzivate na absurdnost sodobnega sveta, ki jo dnevno srečujemo v svojem življenju vsi?

Čedalje večjo notranjo distanco imam, ki je posledica duhovnih uvidov: sprejemam realnost, kakršna je; to zmožnost mi pomaga ohranjati meditacija; sicer pa postajam vedno bolj selektiven; zavestno izbiram, kaj od tega sveta bom sprejel za svoje, česa pa ne.

Pravite, da niste zdravilec, pomagata pa ljudem, da se prepoznajo kot čista zavest. Mi lahko poveste kaj več o svojih delavnicah, oziroma metodah, ki jih uporabljate.

Počnem več stvari, oziroma, v zadnjih letih sem na duhovnem področju delal zelo malo, ker mi služba v gledališču to ni dopuščala, toda v prihodnosti se bom učiteljskemu in terapevtskemu delu najbrž v celoti posvetil. Vodim skupinske meditacije za mir in sočutje v Mariboru in Ljubljani, letos je začela delovati moja duhovna šola, občasno iniciiram v reiki, izvajam regresoterapijo ...

Bralcem Jogaportala bomo predstavili in priporočili vašo knjigo. Kaj pa vi berete trenutno in katero knjigo bi podarili svojim prijateljem, priporočili našim bralcem?

Trenutno berem zelo preprosto, a navdihujočo knjigo, napisano v zenovskem duhu, *Ti povem zgodbo?*, argentinskega pisatelja Jorgeja Bucayja, ki je pred kratkim izšla v slovenščini.

V knjigi je zelo dobro razložena karma. S tega področja bi rada vprašala še nekaj stvari. Kako deluje evolucija znotraj karme, kdaj se rodimo kot človeška bitja in zakaj gradacija nazaj na nižje stopnje razvoja ne gre, kot nas učijo nekatere preproste razlaga zakona vzroka in posledice. (Če smo slab človek bomo kaznovani z rojstvom v podobi močerada, na primer.)

Najprej je treba reči, da obstajajo razlike med tem, kako reinkarnacijo tolmačijo religije in sodobna reinkarnacijska psihoterapija. Verske razlage so pogosto

naivne, prilagojene so zmožnostim razumevanja širokih množic tako kot večina verskih resnic. Z vidika reinkarnacijske psihoterapije človek evolucijsko ne more nazadovati, ker se lahko pojavi samo na stopnji, kjer so ustrezni biološki pogoji (razvitost možganov) takšni, da lahko nastane človeška psiha.

Predhodnih življenj se ne spominjamo. Tudi to je karma. Kdaj je pravi trenutek v duhovnem razvoju za vpogled v prejšnja življenja. Srečala sem kar nekaj ljudi, ki so hodili k raznim terapevtom, ki so jim pomagali »razkrivati« predhodne inkarnacije. Vsi so bili aristokrati starega Egipta in podobno. Kako lahko taki in drugačni terapevti škodujejo ljudem in kako terapevt, ki ve kaj dela, oceni svojo stranko?

Z regresoterapijo načeloma ne moremo škoditi, razen, če gre za duševne bolnike, za katere regresija ni primerna; vsekakor pa je precej odvisno od regresoterapevta, pa tudi načina, kako regresijo izvajamo; v primerih, ki jih naštevate, gre najbrž za duhovne projekcije, iluzije, ki z dejanskim prejšnjim življenjem nimajo kaj dosti skupnega.

Lahko razložite pojem karma sanjasin?

Karma sanyasin pomeni nekoga, ki se je v celoti posvetil duhovnemu samorazvoju, na nek način postal menih, vendar še naprej živi v posvetnem okolju, torej živi svojo vsakdanjo karmo. Gre za notranji, duhovni odmik od karme; sredi kaosa življenja ostati v sebi meditacijsko osredotočen, miren in spokojen, tako kot lotosov cvet, simbol karma sanyase.

Kaj je to bolečinsko jedro in kako funkcionira?

Pojem bolečinsko jedro sem povzel po Eckhartu Tolleju. Vsak človek na način trpi, oziroma, nosi v sebi določeno bolečino, ki se občasno aktivira, lahko pa je z njo prežeto človekovo celotno življenje. Trpljenje skrči polje zavedanja. Če trpimo, ne moremo biti zavestno navzoči, biti tu in zdaj.

Knjiga nekajkrat navaja Bhagavadgito in tisto, kar me je globoko prevzelo je prav to, da sem eseje dojela kot sodobno, jasno in modro interpretacijo tega, kar Bhagavadgita sporoča. Kako se duhovno ozaveščen človek odziva na okolje, v katerem živi, kako izrazi svoje nestrinjanje ali strinjanje. Omenjate ignoriranje »skrajnežev« (podobno dikcijo uporablja tudi Slavoj Žižek). To lahko pomeni tudi opuščanje. Kje je meja med božanskim bojevnikom (karma jogijem) in božanskim ljubimcem (bhakti jogijem). V naši jogijski srenji pravzaprav ne poznam nikogar, ki bi se izpostavil v družbenem življenju, deloval kot aktivist. S tem ne mislim na Toma Križnarja, ampak predvsem ljudi, ki se aktivno ukvarjajo z jogo.

Ignoriranje, ki ga omenjam, ima predvsem duhovno energetski pomen; gre za to, da neko problematično stvar v sebi energetsko nevtraliziramo, se od nje odmaknemo, vendar pa v zunanjem svetu še naprej delujemo, torej počnemo, kar je v dani situaciji najbolj primerno; nekako tako kot naj bi deloval karma jogi – notranje odvezan od sveta, vendar še vedno del zunanjega sveta. Čeprav sem velik zagovornik ahimse (nenasilja), pa ta včasih ni primerna. Vsako družbeno situacijo je treba obravnavati posebej. Bhagavadgita mi je ena najljubših duhovnih knjig, vedno znova se vračam k njej. V bistvu je v njej zajeta moja osebna filozofija. Če hočemo karkoli bistvenega spremeniti na družbeni ravni, moramo k temu pristopiti na alternativen, drugačen način, kot so ljudje to doslej počeli. Mislim, da imajo največ perspektive gibanja v okviru civilne družbe.

Je joga (hatha) del vaše prakse?

Vsekakor, že več kot dvajset let, npr., vsak dan vadim jogijski Pozdrav soncu, pa tudi nekaj izbranih asan in pranayam, sicer sta moje področje bolj krija joga in zenovska meditacija.

Kako v svojem življenju usklajujete gledališkega ustvarjalca in meniha, ustvarjalni kaos in umirjeno predvidljivost?

Težko. Ko sem pred leti sprejel mandat umetniškega direktorja mariborske Drame, sem si v delovni dnevnik zapisal, da bo to obdobje vadba »karma joge v praksi«, moram pa reči, da to nikakor ni enostavno.

In še zadnje vprašanje; kot gledališkega ustvarjalca vas sprašujem, katera predstava (ki si jo lahko ogledamo) je tista, ki bi jo najbolj priporočili. Povabite nas v gledališče.

Priporočal bi vam *Zborovanje ptic*, čudovita sodobna predstava, ki je nastala po mistični pesnitvi perzijskega pesnika Attarja iz 12. stoletja, govori pa o iskanju sebe in odkrivanju duhovnih resnic.

Intervju je bil objavljen na spletu: www.jogaportal.si (28. 3. 2012) kot dodatek k predstavitvi knjige *Lotosov cvet nad vodno gladino*.